

TÝDENÍK MINISTERSTVA INFORMACÍ
Č. 12 • ROČNÍK IV • 20. III. 1948 • 9 Kčs
II. VYDÁNÍ

DR. JAN MASARYK

ministr zahraničí, nás opustil v časných hodinách ranních 10. března 1948. Odešel velký člověk, který upřímně a bezprostředně miloval lid a byl neméně upřímně milován lidem. Jeho odchodem ztrácí každý z nás obětavého přítele, jehož životní úsměvný optimismus dovedl vytvářet krásné, čisté prostředí lidského pochopení. Odešel velký přítel lidu a lid na něj nikdy nezapomene. Na snímku: Rakev se zesnulým opouští Pantheon Národního musea 13. března 1948.

FOTO KAREL HÁJEK

Reportáž z pohřbu uvnitř listu.

VŽDYCKY JSEM ŠEL S LIDEM...

„Jediné, čemu z diplomacie rozumím," říkal Masaryk, „tomu jsem se naučil v Craneově slevárně. Pracovali tam Slováci, Švédové, Poláci a Norové. Koupil jsem černou tabuli a čtyřikrát týdně jsem je učil číst a psát..." Po čtyřiceti letech musel tento velký přítel pracujícího lidu rozdávat své podpisy, kdekoli se objevil. - Dole: „Khuky z armády" měl neméně rád. Pomáhal jim, kde mohl. Na snímku: Jan Masaryk na veřejném koncertu československé vojenské kapely na Trafalgar Square v Londýně

Jan Masaryk byl našim nejoblíbenějším ministrem. Jeho popularita nebyla náhodná ani uměle vytvořená. Nemohli bychom mu ukrivdit více, než kdybychom si jen na okamžik pomyslíli, že lidsky prostý způsob chování a vřelý lidový tón jeho proslavů, které jsme za války středu co středu dychtivě lovili z rozhlasových skříněk, pramenily z pouhé touhy po získání popularity. Plynuły zcela přirozeně z příslušnosti Jana Masaryka k lidu. Přestože prožil větší část svého života za hranicemi své vlasti, nikdy nepřestal být ani na chvíli jedním z nás. Zůstal až do své smrti synem hodným svého otce.

Převratné události únorových dní přiměly každého z nás, prostého občana i ministra, aby zřetelně a jednoznačně odpověděl na otázku: S lidem či proti lidu? V této chvíli, pro národ a stát tak rozhodné, promluvil i Jan Masaryk. Promluvil tak, jak vždycky cítil:

„Československo si vždycky poradilo a poradí si i dnes. Lid Československa promluvil. Já jsem vždycky šel s lidem a půjdu s ním i dnes."

Několik týdnů před svou smrtí, na své návštěvě Brna, pronесl Jan Masaryk kredo své zahraniční politiky, které nám musí být do budoucna svatým odkazem a které je výrazem toho, jak cítí náš lid:

„My jsme a zůstaneme spojenci Sovětského svazu, který není jen spojencem, ale i ochráncem. Přání a touha stát se spojencem a chráněncem Ruska zaznívá po mnoho generací v naší národní historii. V rozhovorech, které mívám s kormidelníky zahraniční politiky mnoha a mnoha zemí, kladu tuto skutečnost vždy a bez výjimky na místo první jako základnu našeho dneška i zítřka. Totéž dnes říkám vám všem, Čechům a Slovákům, kterým musí být přátelství a spojení se Sovětským svazem věcí věrného srdce i zdravého rozumu."

V téže řeči pronесl ministr zahraničních věcí Dr h. c. Jan Masaryk i tato slova, jichž musíme být neustále pamětlivi:

„Sovětský mluvčí zastupuje miliony těch, kteří ještě dnes trpí a zakoušejí následky ničivé vichřice. A byl to právě Sovětský svaz, který přinesl daleko největší oběti na životech. A tomu se na západě často nerozumí, někdy nechce a nemůže rozumět, a to je právě jednou z příčin těch stále se prohlubujících protiv. My, Čechoslováci, těžko chápeme, jak je možné stavět obnovu Německa nad požadavky naše a našich spojenců, o kterých jsme přesvědčení, že jsou zcela spravedlivé."

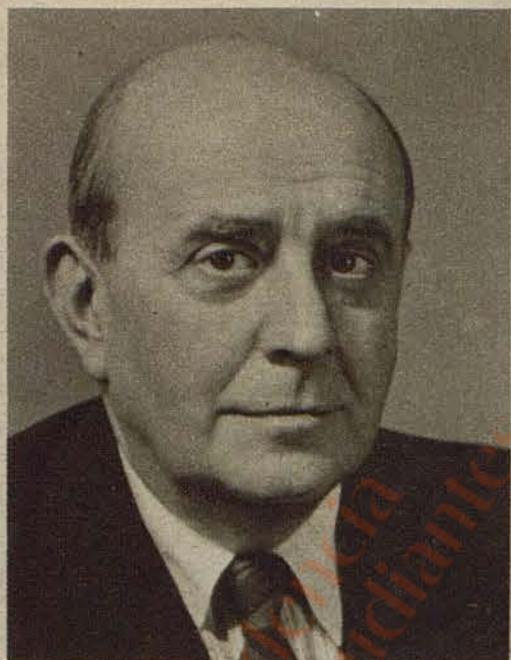
A nakonec si zopakujme, nač nesmíme nikdy zapomenout: Jan Masaryk vždycky myslil i cítil jako jeden z nás, jako prostý člověk z lidu. A ještě necelý týden před smrtí, ve čtvrtek 4. března, se vyznal přímo a otevřeně, jak měl vždy ve zvyku, ze své největší lásky, z lásky k svému lidu, když mluvil ke shromáždění důstojníků:

„Mé kredo v této dramatické době bylo jasné. Když se přišťřila situace, neuvažoval jsem ani minutu, kde je moje místo. Je s lidem, s Čechy a Slováky, které miluji." Vy všichni, kteří jste ho měli rádi jako on vás, čtete a připomínejte si jeho slova znovu a znovu. Poznáte z nich pravého Masaryka, který se nikdy nezpronevěřil svému lidu.

jp

Dole: Věrný druh Jana Masaryka v posledních letech jeho plné činnosti ministra zahraničí — mikrofón, který přinášel úlevu jemu i nám

JAN MASARYK

osvědčil své skvělé vlastenectví

Ministra Masaryka je možno přiřadit na význačné místo k těm milionům prostých občanů, jimž předseda vlády ve svém prohlášení vyslovil obdiv a dík za jejich rozhodný a vpravdě státnický postoj v době vládní krise. Ministr Masaryk náležel k těm, kteří pomohli zachránit naši zemi před novými Lipany a tím i před Bílou horou, a přispěl tak k porážce novodobé Panské jednoty.

Když ministři tří politických stran podali demisi a dali tak v sázku budoucnost republiky, ministr Masaryk ani okamžik neváhal a prohlásil, že setrvá na svém místě v Gottwaldově vládě. V těchto historických dnech, kdy láska k vlasti procházela zkouškou ohněm a kdy také mnoho lidí zklamalo, Jan Masaryk osvědčil své vřelé vlastenectví a svou skutečnou víru v demokracii. Přihlásil se k obrozené Národní frontě a na odpovědném místě vedoucího muže naší politiky dal i osobně pádnou odpověď těm, kteří špíní a pomlouvají naši republiku. Chtěl bych zvláště říci, že pro nás, pro komunisty, bylo předmětem mimořádné radosti, že syn presidenta Osvoboditele zaujal tak důležité místo ve vládě Klementa Gottwalda a že jsme si s ním tak dobře rozuměli. Vážili jsme si Jana Masaryka pro jeho vzácné lidské osobní vlastnosti a oceňovali jsme vysoko spolupráci s ním, poněvadž máme za to, že naše lidové demokratická republika v nových historických podmínkách naplňuje skutečný odkaz T. G. Masaryka. Těsná součinnost s tragicky zesnulým Janem Masarykem v kritických dnech byla pro nás ještě jedním potvrzením, že jsme nehájlili jen nějaké úzké, stranické zájmy, nýbrž že jsme hájili skutečné zájmy národa a republiky proti nebezpečí rozvratu a zkázy. Právě proto, že Jan Masaryk zůstal republika a národu v nejtěžších dobách věren, učinila jej zahraniční reakce terčem zbesílých útoků a pomluv. Podařilo se jí to, žel, i v případě Jana Masaryka, který se musel dožít toho, jak jeho bývalí přátelé na západě nad ním vysloví klatbu jen proto, že odmítl napomáhat přípravě nového Mnichova. Muž, jemuž vzdáváme poslední čest, nemiloval květnaté fráze. Loučíme se s ním teď, kdy bychom jej velmi potřebovali. Tiskneme mu v duchu naposled jeho ruku a říkáme: Věrnost za věrnost. Jan Masaryk šel s lidem a lid nikdy nezapomene velkého syna velkého otce.

(Z projevu poslance Rudolfa Slánského v Ústavodárném národním shromáždění dne 11. března 1948.)

President republiky dr. Edvard Beneš přijal po skončení konference zahraničních ministrů tří slovanských států jugoslávského ministra zahraničí Simiče, kterého panu prezidentovi představil ministr zahraničí dr. h. c. Jan Masaryk

Jednání s rumunskou vládní delegací, vedenou ministerským předsedou Petrem Grozou, bylo vedeno ve velmi přátelském ovzduší. Na snímku: Ministr Masaryk baví rumunské státníky svým jadrným humorem • Na snímku dole: Ministr zahraničí dr. h. c. Jan Masaryk mluví na plenární schůzi Spojených národů v Lake Success v Novém Yorku

FILOSOF A DIPLOMAT. Tomáš Garrigue Masaryk, prezident-Osvoboditel se svým synem Janem, ministrem zahraničních věcí. - Na snímku dole: Dr h. c. Jan Masaryk a státní tajemník dr V. Clementis po přeletu z Paříže, kde nás zastupovali na jednáních mírové konference

Dr V. Clementis:

„HLAS JÁNA MASARYKA BOL HLASOM SPOJENÝCH NÁRODOV...“

tak to povedal generálny tajomník Spojených národov Trygve Lie k tragickej smrti aj jeho osobného priateľa Jána Masaryka. Myslím, že toto bola jedna z najvýstižnejších charakteristík aj keď len jednej, ale predsa významnej časti pôsobenia Jána Masaryka. V oblasti medzinárodnej politiky v tom najširšom slova zmysle boli to Spojené národy, ktorým Masaryk venoval najviac práce, energie a lásky, už či ako účastník príprav k ich založeniu ešte za vojny, alebo potom ako účastník a významný rečník na všetkých doterajších Valných zhromaždeniach Spojených národov, alebo ako organizátor a predseda svetového hnutia za Spojené národy. Preto nielen u nás, ale skutočne v celom svete jeho meno bolo spojené s úsilím o svetový mier, s úsilím o povojnovú organizáciu a rekonštrukciu sveta v rámci Spojených národov.

Lenže Spojené národy to nie je niečo, čo existuje v akomsi vzduchoprázdnom priestore alebo nad štátmi, ale je to organizácia štátov, ktoré vnášajú do Spojených národov mnoho zo svojich sporov a kde sa v skutočnosti odráža dnešné napätie medzi veľmocami.

Inými slovami: Spojené národy sú síce ideou o mierumilovnej spolupráci a nástrojom k mierumilovnému rozriešeniu sporných či boľavých otázok medzinárodných, ale sú tiež predovšetkým tribúnou, kde sa svádza boj o také či onaké riešenie týchto problémov. Ján Masaryk videl a vedel, že sa robia pokusy, aby v Spojených národoch základná idea o potrebe jednomyselnosti veľmocí bola nahradená možnosťou majorizovania menších a tým možnosťou používania či zneužívania Spojených národov pre politiku bloku. A preto tak rezolútne vyhlásil na poslednom zasadnutí Valného zhromaždenia, že sa stavia »proti akejkoľvek — či priamej či nepriamej zmene Charty, nakoľko by táto zmena mala nahradiť jednotu väčšinovým hlasovaním«. Masaryk bdel teda nad tým, aby revizionistické tendencie namierené proti základ-

nému princípu Charty nezmenili vlastný charakter Spojených národov, aký bol vytvorený spoločnou a jednomyselnou vôľou národov, ktoré spoločne zvíťazili v tejto vojne nad fašizmom a nacizmom. A pri tejto príležitosti varoval celý svet pred politikou, ktorá dáva prednosť bývalým útočníkom pred ich obetami.

Ján Masaryk, hoci zdravotne vyčerpaný, vystúpil na poslednom Valnom zhromaždení niekoľko razy na rečnícku tribúnu, aby sa ujal menom československej delegácie slova k najzávažnejším, tam prejednávateľným problémom, nech už sa jednalo o rezolúciu, navrhnutú sovietskou delegáciou proti vojnovým štváčom, či rezolúciu o Španielsku, Grécku, Palestíne, atď.

V súvislosti s rezolúciou o vojnovom štvaní pripomenul, že naša delegácia už na zakladajúcej konferencii v San Francisku varovala pred vojnovou propagandou a zdôraznil, že dnes táto propaganda sa vyvinula v hotovú hystériu.

Bolo by dobre tieto reči Jána Masaryka, ako aj jeho ďalšie výklady najmä o otázke Nemecka, povedané po návrate z posledného zasadania Spojených národov, vydať súborne, aby tak jasne vynikol jeho dôsledný, správny a jasný postoj k otázkam, ktoré dnes rozdeľujú svet. Zahraničná propaganda, ktorá od vyriešenia našej vnútro politickej krízy otvorila proti nám všetky hate zloby, nenávisti a ohovárania, neušetrila ani pamiatku Jána Masaryka, aj tú chce obrátiť proti jeho národu, proti jeho ľudu. Avšak stačí prelistovať práve spomínané reči z posledného údobia činnosti Jána Masaryka, aby každý pochopil, prečo sa Ján Masaryk tak bez váhania a bez výhrad pridal k československému ľudu v časoch krízy.

Pravdu mal Trygve Lie: »Hlas Masarykov bol hlasom Spojených národov« — tých skutočných Spojených národov, akými ich chce mať celé mierumilovné ľudstvo.

Sovětský velvyslanec Gusev, který zastupoval Sovětský svaz na konferenci Spojených národů v Londýně, pozorně naslouchá vývodům ministra zahraničí dr. h. c. Jana Masaryka

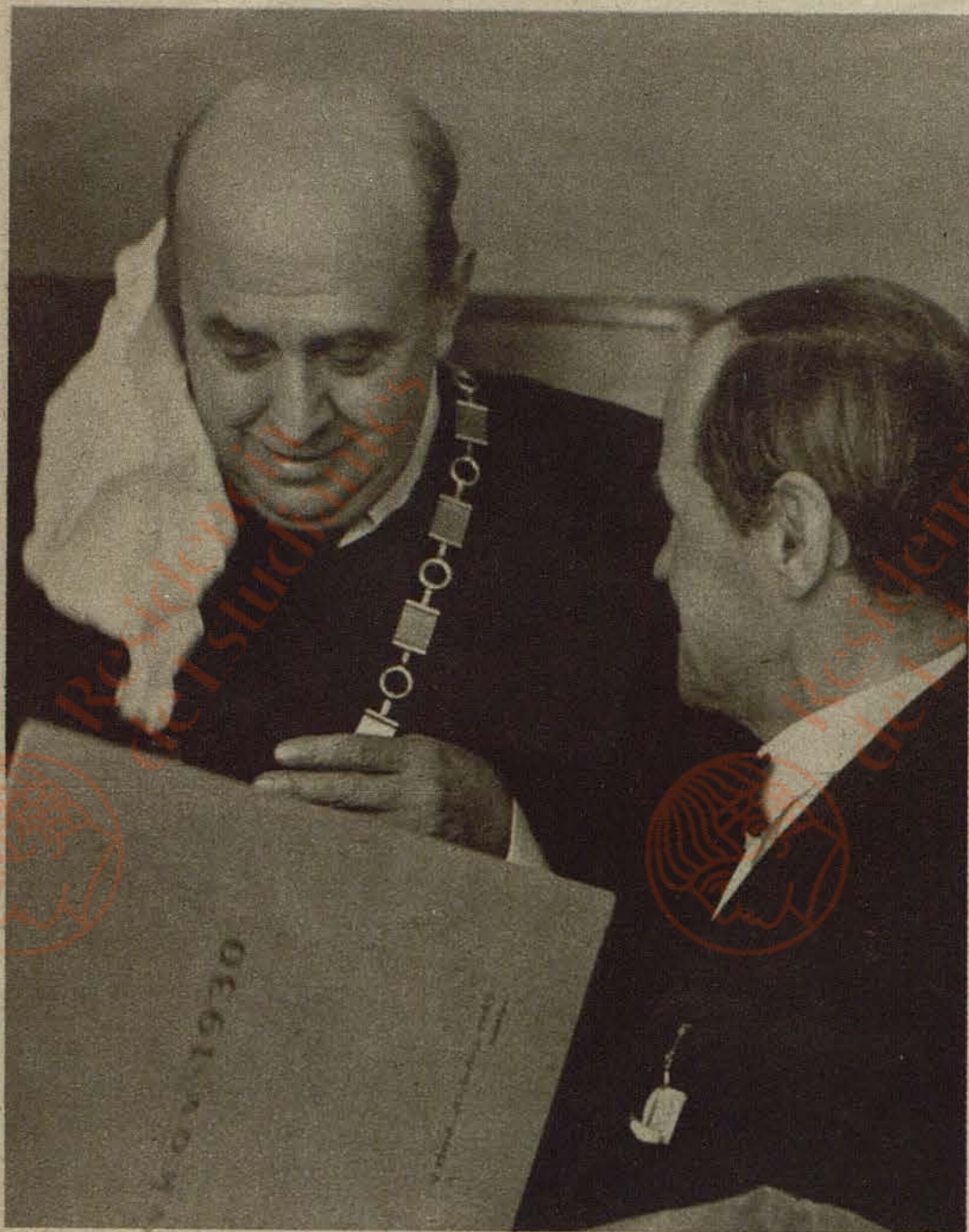

Československá vládní delegace v čele s ministerským předsedou Klementem Gottwaldem ve Varšavě po podepsání československo-polské spojenecké smlouvy 10. března 1947. Na snímku zleva: Čof min. předsedy, předseda vlády Klement Gottwald a dr. h. c. Jan Masaryk

Také s indickou delegátkou u SN, sestrou indického ministerského předsedy, paní Lakšmi Pandit, měl ministr Masaryk několik rozhovorů o spolupráci Československa s novou samostatnou Indií
 • Na snímku vpravo: Na počest ministra zahraničí dr. h. c. Jana Masaryka uspořádal československý velvyslanec v Paříži recepci, které se účastnili četní představitelé francouzské vlády. Na snímku zleva: Gen. tajemník francouzské komunistické strany M. Thorez, státní taj. F. Gay a ministr Jan Masaryk • Na snímku dole: Po příletu z Moskvy uvítali ministra zahraničí dr. h. c. Jana Masaryka zástupci slovanských diplomatických úřadů s velvyslancem Sovětského svazu V. A. Zorinem v čele

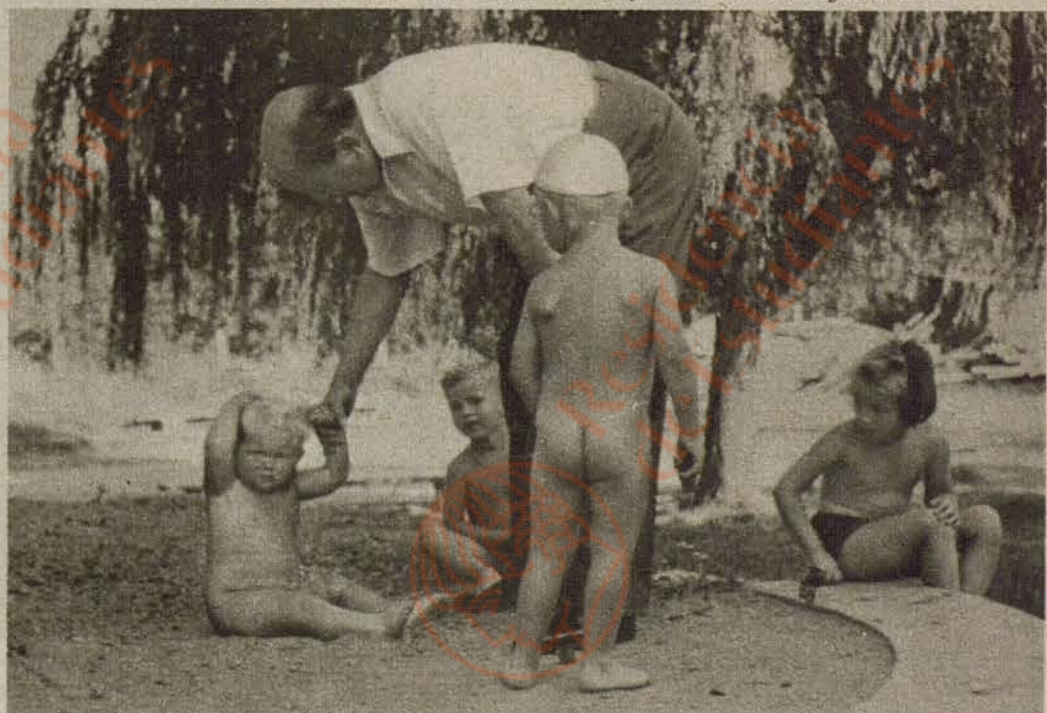
20. ledna 1948 byl ministr zahraničí Jan Masaryk promován na Masarykově universitě v Brně na čestného doktora filosofie. Promoční řeč, kterou pronesl, byla však právě tak jadrná jako všechny jeho dřívější projevy. Jan zůstal Janem

Ačkoliv byl dr. h. c. Jan Masaryk zaneprázdněn četnými úředními povinnostmi, dovedl si vždy najít chvíli času k návštěvám kulturních podniků. A tak jsme se s Janem Masarykem často setkávali na koncertech a výstavách. Na snímku: Při návštěvě výstavy gobelínů v Praze.

Promoce Jana Masaryka na brněnské universitě byla radostným dnem jak pro nového čestného doktora filosofie, tak i pro universitu a všechny brněnské obyvatele. Když opouštěl dr. h. c. Jan Masaryk universitní budovu, byl přivítán radostným pokřikem svých četných přátel a přítelkyň

Dr. h. c. Jan Masaryk miloval československý lid. Častý pobyt v cizině mu bránil, aby se s tímto lidem stýkal co nejčastěji. A Jan Masaryk si na to stěžoval. Vracel se vždy domů s radostí velkého chlapce. Naši lidé měst i venkova ho přivítali s otevřeným srdcem

Zájezdy ministra zahraničí dr. h. c. Jana Masaryka do venkovských měst bývaly velkou manifestací jeho lásky k lidem a lásky lidí k němu. Několik upřímných slov toto přátelství jen utvrzovalo. Na snímku: Jan Masaryk mluví na okresním sjezdu Čs. obce legionářské v Přerově

Ale největší láskou Jana Masaryka, hned po klavíru, byly děti. Těm patřila značná část jeho obětavého srdce. Vzpomeňte na jeho projevy poslední doby. Jak často se k dětem vracel. Při svých vyjíždkách na plovárnu nikdy nezapomněl promluvit si chvíli i s nejmenšími přáteli

MASARYKŮV VELKÝ BOJ O MÍR

„Při jménu, které nosím, vám zde prohlašuji, že tento boj vyhráme a že pravda zvítězí!“ - tak zahájil Jan Masaryk na začátku války československé vysílání z Londýna. I když ho v minulých dnech reakce na západě nazvala zrádce demokracie, nikdy se Jan Masaryk nezpronevěřil cestě naší demokracie.

Jeho poměr k Sovětskému svazu byl hned od samého počátku velmi kladný a již tenkrát viděl zcela správně situaci, jaká se vyvine po skončení války.

K sedmadvacátému výročí Velké říjnové revoluce 7. listopadu 1944 vzdal ministr Jan Masaryk hold slavné Rudé armádě a pravil: „Musí to být velká myšlenka, která dovedla v jedinečném Stalinově provedení nachnout sovětský lid k takovému vypětí sil, obětavosti a lásce k vlasti: Je to historická skutečnost, před kterou se v úctě sklání každý člověk, i nekomunista. Válka urychlila také myšlenkový vývoj slovanské solidarity. I v ní najdeme svou posilu.“ Na prvním valném shromáždění Spojených národů vyjádřil jasně své stanovisko i svého národa: „My, kteří jsme přežili tuto strašnou válku, vzali jsme na sebe velkou odpovědnost. Bud' zřídíme pevnou organizaci, která zaručí trvalý mír, nebo se zřítíme do strašlivé propasti neštěstí. Zastupuji na tomto slavném shromáždění malou zemi v srdci Evropy. Má vlast podepsala před krátkou dobou spojeneckou smlouvu se Sovětským svazem a jsme pevně odhodláni ze všech sil a do všech důsledků spolupracovat s našim velkým slovanským bratrem.“ Ti, kteří ho nazvali zrádce demokracie a obvinili ho, že přijal loutkový úřad v komunistické vládě, ba i mnohem hrubšími slovy ho uráželi, zapomněli, že Masaryk byl vždy s lidem a že se přáním lidu vždy řídil. Je proto pochopitelné, že jeho bývalí přátelé a spolupracovníci, kteří znali nekompromisní linii Masarykovy zahraniční politiky a jeho starý boj o mír mezi národy, špinili v posledních dnech jeho jméno neslýchanými urážkami, kterých je schopna jen zavilá, nechápající zatvrzelost. Tak na př. Sunday Dispatch z 29. II. napsal: Mezitím Masaryk, poloamerický syn, salonní politik, přijal loutkový úřad v nové vládě. Dostal se takto do poměrů, jaké byly ve Vichy, neboť ve Vichy nebylo snad ani takové množství mužů, kteří okamžitě přešli k nepříteli.“

A v době, kdy se ministr zahraničí dr. h. c. Jan Masaryk bezvýhradně přihlásil k upřímné spolupráci s obrozenou vládou Národní fronty, napsal Sunday Times, že „je jisté, že ať už právem či neprávem Masaryk ztratil do značné míry důvěru lidu“ a L'Aube připsal, že pokud jde o ministry, je to 10 komunistů a výběr quislingů, mezi nimiž je, bohužel, i ministr Masaryk...

Tak psal západní tisk o muži, kterého dobře znali jako velkého demokrata a bojovníka za mír mezi národy v době, kdy byl Masaryk odhodlán v této práci pokračovat. RJ

Na konferenci zahraničních ministrů Československa, Polska a Jugoslavia opět jasně prohlásil, že jedině ve spojení se slovanskými státy, opřeni o svého největšího spojence, Sovětský svaz, zabráníme opakování nové německé agrese

„Poláci a Čechoslováci se definitivně našli tam, kde je jejich místo, mezi slovanskými lidově-demokratickými státy“, napsal ministr Masaryk krátce před svou smrtí v telegramu ministru zahr. Modzelewskému u příležitosti prvního výročí polsko-československého spojení

Při zahájení konference zahraničních ministrů tří slovanských států: „Když si tři přátelé mají co říci, je nejlépe, aby se sešli co nejdříve a dohodli se. Kdybychom trpěně přihlíželi k tomu, co se děje v Německu, Němci by v tom viděli slabost a Německo zůstává válečným potenciálem“

Poslední interview s Janem Masarykem

FR. FALTYS

V biografu Bajkal se koná obvyklé čtvrteční shromáždění vyšších důstojníků. Dnes, 4. března 1948, je zvlášť rušno. Bude mluvit Jan Masaryk a je to první projev po jeho krátké nemoci. Stojíme v kabině u jeviště. Náhle se rozlehne bouřlivý potlesk a to je pro nás znamením, že Jan Masaryk vstoupil do sálu. Na obličejích důstojníků jsou úsměvy. Každý ho miluje, každý ví, že za ně-

kolik minut bude hovořit náš — Jan. — Je 15 hodin.

Po několika schůdkách vstupuje ministr zahraničí, podává nám pravici, a ještě než můžeme promluvit, říká: „Nazdar, kluci!“ a obrací se ke mně, ptá se: „Co chceš?“ Jsem poněkud zmaten touto bezprostřední otázkou, kabina se teď rychle plní generály a vyššími důstojníky v čele s arm. genc-

rálem Bočkem a brig. generálem Procházkou. „Dobrý den, pane ministře. Jdu si k vám inkasovat dluh...“

„Jukej...?“

„Ale 1939 ve Wimbledon Road jsme vás pozvali na svíčkovou s knedlíkem, vy jste si dal dvakrát a teď si jdu za to pro jedno-minutový interview...“

„Dobře, pošlu ti knedlíky. — Ale interview dostaneš, až domluvíme. Zatím si to promyslíme...“

Jan Masaryk vstupuje na jeviště a shromáždění jej znovu vítá. — Domluvil. Rekl nám svým obvyklým humorným způsobem hluboké pravdy, odsoudil ty, kdož v zahraničí organizují druhý odboj, a jednoznačně se přiznal k vládě Klementa Gottwalda.

Znovu vstupuje do kabiny. Na čele se mu perli krůpěje potu, je bledý, avšak v dobrém rozmaru. Ptá se nás, zda mu bylo dobře rozumět, neboť je „ochraptělý“ a „dnes“, jak říká, „měl ráno ještě 38,5° horečky“. Pak se otáčí ke mně a říká: „Aha, ještě jsi tady ty. — Tak co?“

„Pane ministře, povězte nám, prosím, jak by nám radil v těchto dnech náš pan prezident-Osvoboditel?“

Jan Masaryk zvažněl, zamyslel se a pomalu říká:

„Pravda, pravda. — Radil by nám věřit národu a věřit armádě. Pokračovat v tradici, která naší zemi udělala slavnou...“

Náhle se zarazí, a obrátiv se ke generálové dru Procházkovi, povídá: „Ty seš od pera, tak porad“, a aniž vyčkal odpovědi, končí slovy: „Jít s lidem, pro lid!“

Ještě nám podává ruku a už vychází, radostně pozdravován těmi, k nimž na veřejném shromáždění mluvil naposled. K důstojníkům naší armády, kterou nadevše miloval.

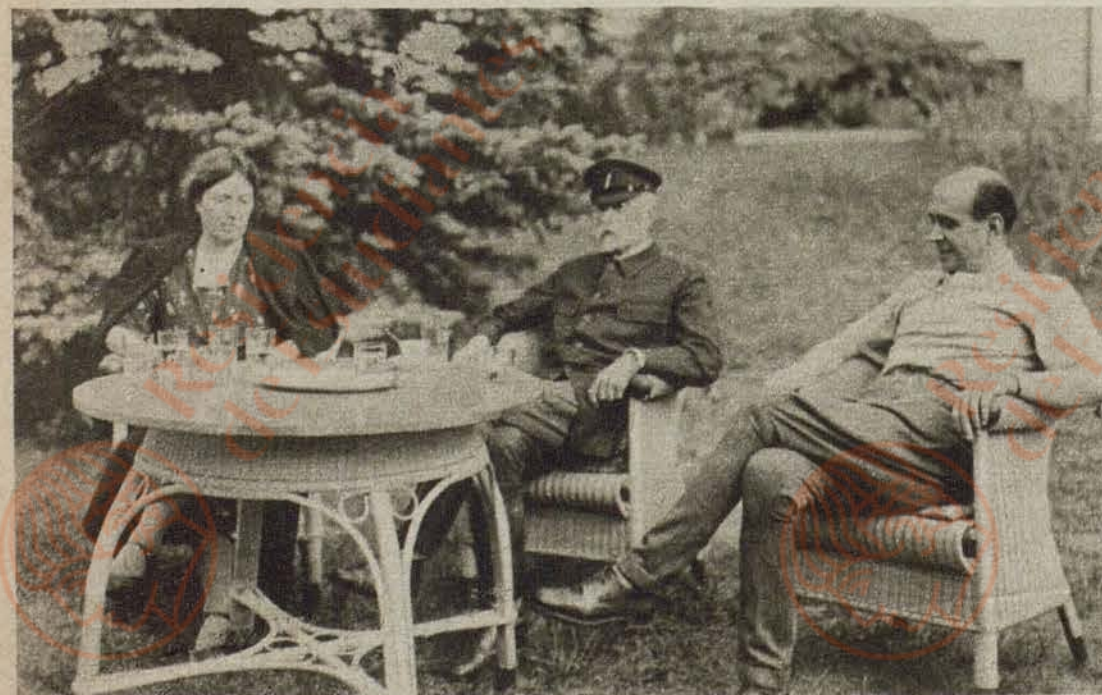
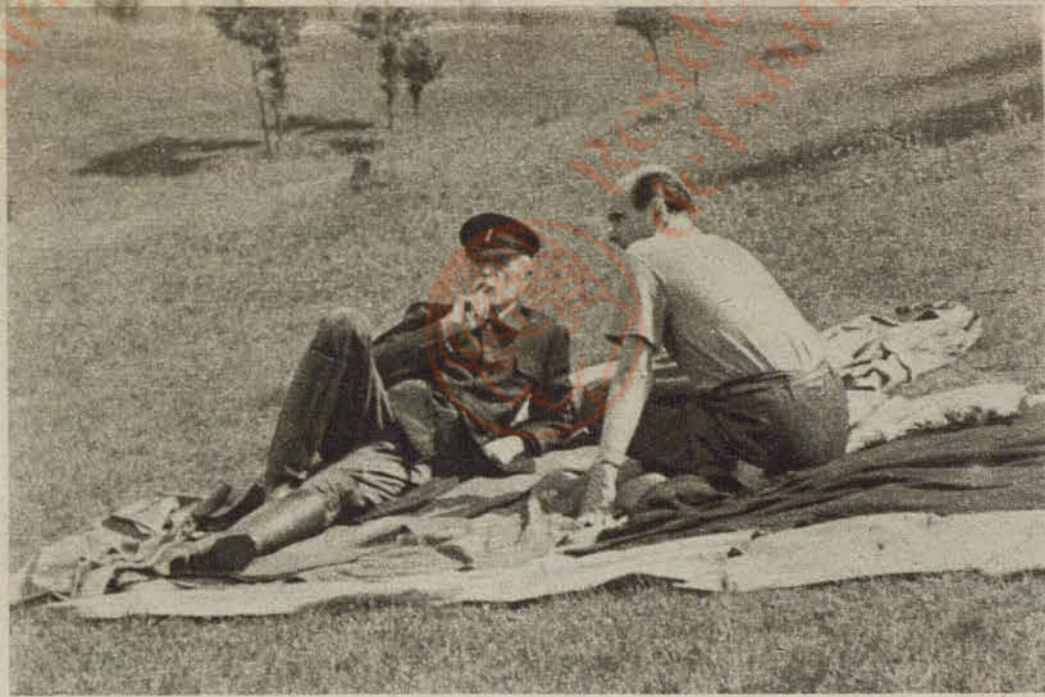
SVĚT V OBRAZECH

obrazový týdeník ministerstva informací - s přílohou pro školy Škola o svět a se stálou přílohou CSR • Šéfredaktor Josef Pospíšil. Odpovědný zástupce listu redaktor: Fr. Ročlik • Grafická úprava: Ak. malíř F. Skořepa • Redakční kruh: K. Hájek, J. Hájek, R. K. Jelinek, J. Štejn, L. Štoll • Vydává Svět v obrazech, nakladatelská spol. s r. o., vydavatelství min. informací • Tisk a klobouky: Grafické umění, závoď V. Neubert a synové - nár. správa, Praha XVI., Kobrova 1040, tel. 410-51-52-53 • Adresa redakce a administrace Praha II., Národní třída 10, tel. 270-46-47, 234-55, 265-65 • Cena Kčs 9.— • Předplatné na 1/4 roku Kčs 115.—, na 1/2 roku Kčs 230.—, na celý rok Kčs 440.— • Čís. účtu pošt. spoř. 52.460 Praha • Užívání poštovních známek povoleno • Dohledací úřad Praha 25

OTEC a SYN

Na snímku vlevo: Jan Masaryk jako jednoletý dobrovolník rakouské armády se svou matkou pi Charlottou Garigue Masarykovou a svou sestrou pi Alici Masarykovou. Na snímcích dole: Jan Masaryk při vltání svého otce presidenta Osvo-
boditele T. G. Masaryka v Horním Dvořišti po jeho příjezdu v r. 1918 — na prázdninovém pobytu na zámku v Topolčiankách — a poslední snímek otce se synem z roku 1936 na zámku v Lánech

Tož teď si, táto, pomlčíme chvíli;
to nad dílem vždy tichnou řemes'níci.

Pravda, v zem dobrou štěp jsme zasadili.
A vy jej dobře střežte - to vám chceme říci.

Od časného rána se řadily statisíce mužů, žen a dětí, které se přišly rozloučit s velkým mrtvým

Až do pozdních hodin vyčkávaly zástupy lidí, toužící spatřit naposledy milovanou tvář

V hlubokém smutku, se slzami v očích se loučil lid s tím, kterého tolik miloval

S mrtvým Janem Masarykem se loučily i děti, jejichž lepší budoucnosti zasvětil svou práci

Plní němého dojetí vycházeli dospělí i děti z vrat Černínského paláce

10. III.
1948

Tak jsme ho viděli naposled, odpočívajícího v loži z květů na černém katafalku, obklopeného čestnou stráží svých bývalých spolupracovníků

POSLEDNÍ CESTA

Prostor Loretánského náměstí se černá hustými zástupy lidu. Černínský palác, který býval za časů nesvobody cílem nejprudšího hněvu lidu, stal se od časného pátečního rána lidovým poutním místem. Až do pozdních hodin proudily sem statisíce lidí, aby ještě jednou, naposled, spatřili Jana Masaryka. Přišli z celé Prahy, z továren, kanceláří a dílen, v pracovním obleku i v černých svátečních šatech a stáli trpělivě v dlouhém zástupu, vlnícím se hradčanskými ulicemi až dolů na Malou stranu. Přišel se rozloučit se svým ministrem lid, který Jan Masaryk tolik miloval a jímž byl tolik milován, s nímž pevně vytrval až do konce svých sil.

Tiše, zvolna se sune nekonečný had lidského zástupu do hlavního vchodu paláce. Tiše, leckdy se slzou v oku, procházejí muži, ženy a děti kolem záhonu věnců, nad nímž se zvedá černý katafalk s velikým mrtvým. Hodiny a hodiny defiluje před ním mlčelivý zástup, který touží naposledy shlédnout svého milovaného Jana Masaryka, naposled mu projevit svou lásku a vědět za to, že pevně vytrval s lidem ve chvílích nejtěžších.

Deštivé, pochmurné ráno v sobotu třináctého března, v onen přesmutný den, kdy se Praha chystala dát poslední sbohem ministru zahraničních věcí dr. h. c. Janu Masarykovi, halil truchlící hlavní město do hávu ještě tklivějšího. Nejen smuteční prapory a státní vlajky na půl žerdi, vroubíci pražské ulice, i sama příroda jako by želela tragického konce dobrého člověka, Čecha, jehož předčasný odchod vryl do srdce národa bolestnou vrásku. Projevoval-li československý lid při každé příležitosti svému zahraničnímu ministru svou bezvýhradnou lásku v době, kdy ještě žil a pomáhal svým osobitým způsobem řídit loď našeho nového lidově demokratického státu vsříc šťastnější budoucnosti, pak láska lidu, je-li to vůbec možné, ještě vzrostla právě od onoho smutného okamžiku, v němž se dověděl, že Jan Masaryk již není mezi živými. Lid náš, obětavý a moudrý lid, který tak skvěle obstál ve všech pohnutých zkouškách, vycítil, že jeho milovaný Jan padl jako voják, čestně bojující do posledních sil věrně po boku lidu. Nedávne pokusy domácích i cizích rozvratníků o frontální útok na náš lidový režim probudily bdělost lidu, která si nemohla nevšimnout zuřivých štvanic zpátečnického zahraničního tisku. A když se dne desátého března začala šířit bolestná zpráva o tragickém skonu Jana Masaryka, pochopil celý národ, kde hledat viníky. Cítil v hloubi své duše, že jeho Jan, který stál tak neochvějně a věrně vždy po jeho boku, zpečetil tuto věrnost svým životem, jsa nakonec uštván zavilou nenávistí nepřátel lidu a pokroku. A toto poznání se stalo hnací silou, silou, která postavila celý československý lid do jediného řádu za Jana Masaryka. Jako se postavil ve slavných dnech únorového vítězství nad rozvratníky a zpátečníky za svou vládu, tak jednotný byl i ve svém hlubokém smutku nad neočekávanou ztrátou svého Jana.

Ulice, vroubené již od časného rána pražským lidem, vydaly živé svědectví o síle lásky, kterou lid odměňuje toho, kdo mu zůstal věren. A když se ministerský předseda Klement Gottwald loučil jménem vlády s nezapomenutelným mrtvým, zaplnil lid neproniknutelnými špalíry Václavské náměstí a všechny ulice, kterými se měl naposled ubírat k věčnému odpočinku první zahraniční ministr obnovené republiky. A nejsou to jen Pražané. Sedm zvláštních vlaků svezlo do Prahy truchlící lid ze všech končin republiky. Průvod, který se po doznění smutečních intrád vydal na cestu Prahou k Černínskému paláci, míjel statisíce lidí, kteří se přišli rozloučit s Janem Masarykem. A málokteré oko v tomto statisícovém zástupu zůstalo suché. Tak se loučil náš lid se svým velkým synem.

Jan Masaryk, syn kováře a filosofa, byl příliš lidský a citlivý. Nebyl nikdy diplomatem frází, byl diplomat svou poctivostí, tepem svého srdce, diplomat v skutku lidový. Ti, kteří jsou zodpovědní za jeho tragický skon, nemají však důvodu se radovat. Tělesné pozůstatky Jana Masaryka odpočívají vedle otce a matky na lánském hřbitůvku, ale on sám žije v srdcích svého lidu věčně. Jeho smrt semkla ještě pevněji všechny lid kolem vlády, s nímž Jan Masaryk hájil zájmy lidu důsledně a jednoznačně až do své tragické smrti.

Výraz věčného klidu a míru se rozprostřel po milované tváři

První se s ním rozloučili ti, kdož mu byli za života nejbližší a kteří sloužili i jeho otci

Na osiřelém psacím stole zbyl nedokončený rukopis, poslední práce Jana Masaryka

Jan Masaryk nastoupil svou poslední cestu. V hale zůstal prázdný katafalk s kobercem čerstvých věnců

Naposled opouští Jan Masaryk bránu Černínské paláce. Zaměstnanci ministerstva zahraničních věcí vyňají rakev, zahalenou státní vlajkou

ROZLOUČENÍ S JANEM MASARYKEM

Projev předs. vlády Klementa Gottwalda
v Pantheonu Národního musea v sobotu
13. března 1948.

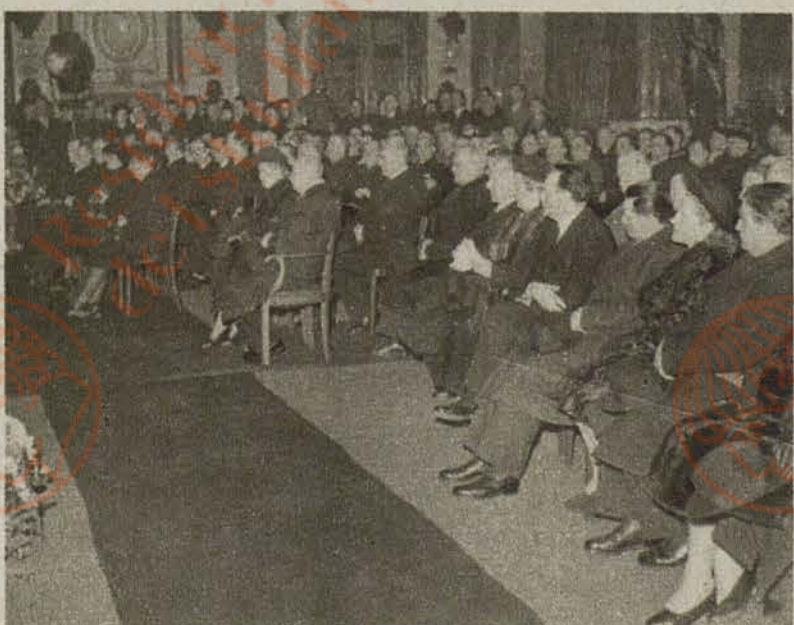
✓ Pantheonu Národního musea rozloučil se jménem československé vlády se zesnulým ministrem zahraničí Janem Masarykem předseda vlády Klement Gottwald - Foto Hájek

I vstupní hala do Pantheonu Národního musea byla věnci zcela přeplněna • Dole: Vláda republiky s předsedou Klementem Gottwaldem s chotí a předsedou ÚNS se řadí do smutečního průvodu - Foto Hájek

Za rakví kráčela sestra zesnulého paní Alice Masaryková s chotí presidenta republiky paní Hanou Benešovou • Dole: V Pantheonu Národního musea loučí se s nám všem milým Janem Masarykem nejvýznačnější osobnosti našeho národa - Foto Hájek

Čeho jsem ve svém životě nejméně očekával, stalo se smutnou skutečností. Stalo se, že musím z pověření československé vlády mluvit nad rakví našeho ministra zahraničních věcí Jana Masaryka. Stalo se, že musím na poslední cestě doprovázet našeho drahého Jana, s nímž jsem si — zejména osobně a lidsky — tak dobře rozuměl. S nímž jsem ještě před nedávnými dny podrobně besedoval o dobrých vyhlídkách našeho vnitropolitického i zahraničního politického rozvoje, v čemž jsme se, jako obyčejně, úplně shodli. A besedovali jsme s Janem Masarykem v posledních dnech nejen o politických, ale i o osobních věcech. Mimo jiné o tom, jak po parlamentním projednání programového prohlášení nové vlády odjede Jan na několik dní do hor, aby se zotavil a načerpal nových sil k další tvůrčí práci. A proto, jestli zvěst o tragickém konci Jana Masaryka působila na někoho jako blesk s jasného nebe — pak to platí především pro mne a pro mé politické přátele.

Mohu vydat svědectví, že Jan Masaryk se od prvního dne vládní krize jasně ohraničil od osovatelů krize. Důkazem toho je, že nepodal spolu s nimi demisi, nýbrž setrval ve vládě. Mohu vydat svědectví, že při doplnění a rekonstrukci nové vlády se Jan Masaryk vyslovil spontánně a bez váhání pro svoji účast v této vládě. Mohu vydat svědectví, že Jan Masaryk plně a nedvojsmyslně souhlasil s akčním programem nové vlády a že tento program začal v obvodu své působnosti také plnit. Prostě mohu vydat svědectví, že Jan Masaryk to myslel doopravdy, když na této křižovatce dějin našeho národa řekl, že půjde s lidem. Jan Masaryk byl i tak neobyčejně oblíben mezi našim lidem. Byl oblíben jako velký syn velkého otce, ale i díky svým vlastním osobním vlastnostem. Když pak v historických únorových událostech se jasně postavil na stranu lidu, jeho oblíbenost v národě pokud možno ještě více vzrostla. Avšak na druhé straně vzrostla zloba těch, kteří v pohutých únorových dnech ukládali o republiku a utrpěli při tom zdrcující porážku. Tito lidé se bláhově domnívali, že mohou počítat na nějakou podporu ze strany Jana Masaryka. To se ovšem nestalo. Odtud nepřičetný vztek domácích i zahraničních mnichůvanů proti Janu Masarykovi, který přirozeně nemohl a nešel jejich cestou kontrarevoluce k druhému Mnichovu, nýbrž zůstal s lidem.

A to mu nemohli nepřátelé republiky odpustit. Byli jsme svědky, jak v posledních dnech byla na západě uvolněna stávilka štvavé a pomlouvačné kampaně proti Janu Masarykovi. A kdo znal jemnou povahu Jana Masaryka, tak cítilvou proti všem osobním výpadům a osočováním, ten pochopí, jak těžce snášel Jan Masaryk tento soustředěný nápor na své city a na své nervy. Připočítáme-li pak k tomu všemu ještě churavost Jana Masaryka — pak vidíme všechny okolnosti, které ho dohnaly k tragickému konci. Jan Masaryk odešel pod tímto tlakem ze života. Nyní stojíme, truchlíme, nad jeho rakví a doprovázíme ho za chvíli na poslední cestě na lánský hřbitůvek, aby tam vedle svého otce a matky snil svůj věčný sen. Je nám všem nesmírně těžko a smutno, neboť s Janem odchází od nás nejen velký státník a velký Čech, nýbrž současně předobry člověk. Státník, Čech a člověk, jakých naše vlast tak mnoho potřebuje.

Jene, drahý Jene! Přijmi na rozloučenou náš poslední pozdrav, naše poslední sbohem.

Nám, kteří zde zůstáváme, jsi odkázal, abychom vždycky šli s lidem.

A my, Jene, s lidem zůstaneme a s lidem půjdeme! To Ti slibujeme!

Československá vláda ve smutečním průvodu při krátkém zastavení u Národního divadla - Foto Marco

Na lafetě děla, pokryt českou vlajkou, loučil se ministr zahraničí dr. h. c. Jan Masaryk naposled s Prahou - Foto Hájek

Také celý diplomatický sbor přišel se rozloučit s představitelem československé zahraniční politiky. Na snímku zleva: Velvyslanci americký, francouzský, jugoslávský a čínský - Foto Marco

Také brněnská Masarykova universita se rozloučila se svým čestným doktorem. Před rakví kráčeli pedelové brněnské univerzity s insigniemi - Foto Marco

Prezident republiky dr. Edvard Beneš je po svém příjezdu do Pantheonu pozdraven předsedou vlády Klementem Gottwaldem Foto Hájek

Tisíce plačících vroubilo poslední cestu Jana Masaryka, které přišly ne proto, aby shlédly pohřební průvod, ale aby se rozloučily se svým Janem - Foto Hájek

NECH TI

ľahká rodná

Stojíme tu v kruhu a s kruhom rodiny a priateľov na mieste večného pokoja a smierenia. Na mieste, kam nedoliehajú zloby, na mieste, okolo ktorého chodí náš ľud potichu ešte aj vo svojich predstavách, aby nerušil pokoj veľkého mŕtvého.

Lúčime sa s telesnými pozostatkami Jána Masaryka, ale v našich myšliach znova a hlboko prežívame chvíle strávené s ním v práci, v družných besedách, v ovzduší poézie spomienok na dávne časy detstva s jeho hrami i nevinnými nezbednosťami a potom zase na časy mužných rokov a zápasov, ktoré sú spiate s osudom našich národov v ich opätovných bojoch za slobodu i za lepší a krajší život ľudu. Túlame sa s ním pod martinskými holiami na slávnej Bystřičke, ktorá mu tak očarovala, že sa k nej vždy a najmä v posledných dňoch vracal aspoň v spomienkach. Veď aj v ďalekom Londýne, za výbuchov leteckých bômb sa bol rozpisal: „Zavieram oči a vidím vrch končiar nad Bystřickou a čujem zvonce oviec na Vrchstudienke...“ Po tieto dni, hádam, mu ich pripomínala uspávanka Loretánskych zvonov.

Mal rád ľudí a veril im. Ba, bol k mnohým až príliš dôverčivý. Lebo tým, čo dôveroval, hovoril o veciach, ktoré druhí ľudia skrývajú v najtajnejších kútoch svojich myslí, a o tom, čo býva plodom nálad, nehotových a nedokončených úvah. V skutočnosti však stál za tým, čo hlásal otvorene a nahlas.

No, tí, čo ho poznali len z jeho prejavov či verejných vystúpení, ani netušili, koľko cito-

Posmrtný odlitek ruky zesnulého dr. h. c. Jana Masaryka

Lid se dobře pamatoval na slova Jana Masaryka, že vždy šel s lidem a půjde s ním i nyní. A dnes mu lid oplácel stejně stejným. Celý národ se loučil se svým Janem na jeho poslední cestě Prahou - Foto dr. Novák

Praporečníci Revolučního odborového hnutí míjí pražský Hrad - Vpravo: Také legionáři se slzami v očích se loučili se synem vůdce legionářského bratrstva presidenta Osvoboditele T. G. Masaryka - Foto Marco

JE, JANE

zem

vosti, ba často precitlivelosti musel v sebe premáhať, aby mohol každému, koho stretol takým štedrým priehrším rozdávať povzbudenie, vieru a radostný pohľad na svet. Avšak v kruhu tých najbližších a najmä v hodinkách úniku z vyčerávajúceho ovzdušia povojnových medzinárodných konferencií, hľadal posilnenie v rozhovoroch o svojich pochybnostiach, o veciach prostých a ľudoch dobrých. Vždy ľudský a blízky — bol v týchto chvíľach najľudskejší a najbližší. Vyznanie, ktoré verejne hlásal, po prekonaní i vlastných pochyb bolo nám tým vzácnejšie.

Odišiel od nás nečakane — ale nie od nedokončeného diela. Dal našim národom, sám celou svojou bytosťou, tradíciami i citmi, symbol československej jednoty, všetko, čo mal.

Ale nielen našim národom, lebo vedel spojiť službu svojej vlasti so službou ľudstvu. Je ťažko byť vlastencom i svetoobčanom v jednej osobe. Jan Masaryk ním bol. Preto nad jeho hrobom sa skláňa so smútkom i vďačnosťou v srdci každý Čech a Slovak a k nim sa pridávajú miliony a miliony ľudí dobrej vôle v celom svete, ktorí v ňom videli neúnavného bojovníka za porozumenie a spoluprácu mierumilovných národov. Opustil nás v časoch, ktoré nie sú práve radostné — hlásateľov dorozumenia medzi národmi, akým bol práve on. Ani on nemal z nich radosti, ale sa im nevzdával. Sám rodilý usmievateľ a neúnavný hľadáč dohôd neváhal v týchto mesiacoch vystúpiť s ostrým a jasným odsúdením zla, ktoré sa vo svete razrastá. V tomto jeho úsilí a jednaní bude i naďalej kráčať v jeho šlapajách náš ľud, posilňovaný masarykovskou vierou, že pravda, a dobro zvíťazia na celom svete. V mene všetkých jeho priateľov — moje posledné želanie: Nech ti je, Jane, ľahká rodina zem, ktorá pokrýva a spája otca, matku i syna.

(Projev státního taj. dr. V. Clementise v Lánech 13. března.)

S veľkým dojetím loučí sa na lánském hřbitůvku s ministrem zahraničí dr. Janem Masarykem jeho nejbližší přítel a spolupracovník státní taj. dr. Vlado Clementis - Foto Marco

Smuteční obřady jsou skončeny. Je půl osmé, sobota 13. března, s rudýma očima odcházejí všichni od hrobu Jana Masaryka - Foto Marco

Předseda vlády Klement Gottwald s chotí se naposled loučí u hrobu s Janem Masarykem - Foto Hájek

Zaměstnanci lánského zámku odnášejí rakev pokrytou státní vlajkou z pohřebního auta na lánský hřbitov - Foto Marco

Za zvuků státní hymny vykonávají zaměstnanci pražského pohřebního ústavu poslední službu ministři zahraničí Janu Masarykovi - Foto Marco

DR. JAN MASARYK

ministr zahraničí, s nimž jsme se naposled setkali na Staroměstském náměstí při oslavách 98. narozenin jeho velikého otce, opustil nás v časných hodinách ranních 10. března 1948. V Janu Masarykovi ztrácíme dobrého a upřímně obětavého přítele. Jeho odchod je bolestnou ztrátou pro všechny československý lid, pro onen lid, který Jan Masaryk tolik miloval a k němuž se vždycky tak rád vracel. Jeho památka je pro nás věčná.

FOTO KAREL HÁJEK